



TULLI

Korruptionvastainen strategia

Tullin korruptionvastainen strategia

Kertakin on liikaa

Sano ei korruptiolle



Tullin korruptionvastainen strategia

Tullin julkaisu

Julkaistu: 22.12.2022

Versio: 1

Tekijät: Työryhmä, puheenjohtaja Stefan Aniszewski

Sisällysluettelo

1	Taustaa.....	4
2	Korruption määritelmä ja ilmenemismuodot	4
3	Tavoitteet.....	5
3.1	Eturistiriita.....	5
3.2	Lahjonta / Lahjat ja edut	5
3.3	Kiskonta.....	5
3.4	Petos	6
3.5	Kavallus	6
3.6	Nepotismi ja suosiminen	6
4	Korruptiotietoisuus ja ilmoituskanava.....	6
5	Kärkiteemat	7
6	Toimeenpano ja seuranta	7

1 Taustaa

Tullin korruptionvastaisen strategian taustalla on valtioneuvoston periaatepäättös kansalliseksi korruptionvastaiseksi strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi vuosille 2021–2023. Valtioneuvoston strategian tavoitteena on sitouttaa julkishallinnon ja poliittiset toimijat torjumaan korruptiota tehokkaasti, edistää korruption tunnistamista ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä, pyrkiä parantamaan viranomaisten mahdollisuuksia saattaa korruptiivisesti toimineita vastuuseen teoistaan sekä helpottaa kansallisen korruptiotilannekuvan laatimista.

Valtioneuvoston periaatepäättöksen toimenpideohjelmassa esitutkintaviranomaisille on asetettu tavoite korruptionvastaisen toiminnan kehittämistä. Myös Euroopan neuvoston korruptionvastaisen toimielimen GRECON 5. arviointikierroksen arviointiraportissa vuodelta 2018 suositetaan, että Poliisi, Rajavartiolaitos ja Tulli kehittävät korruptionvastaista strategiat sekä toimintapolitiikat, joista viestitään suurelle yleisölle (GRECO 5, kohta 129). Kehittämistyö tehdään virastoissa virkatyönä vuoden 2022 aikana. Tullissa strategiaa kehitettiin syksyn 2022 aikana. Tullin korruptionvastainen strategia koskee kaikkea Tullin toimintaa.

2 Korruption määritelmä ja ilmenemismuodot

Korruptio on vaikutusvallan väärinkäyttöä edun tavoittelemiseksi tai haitan aiheuttamiseksi. Väärinkäyttö voi olla lainvastaista tai muutoin epäeettistä toimintaa. Siihen voivat syyllistyä niin yksityishenkilöt, virkamiehet, poliitikot kuin elinkeinoelämän palveluksessa toimivat.

Korruption monimuotoisuus vaikeuttaa sen tunnistamista ja ilmituloa. Usein korruptioksi luokiteltavia tekoja arvioidaan virka- ja lahjusrikoksina sekä petos-, kavallus-, rahanpesu- ja sisäpiiririkoksina. Korruptio on kuitenkin laaja ilmiö, eikä kaikki korruptio ole rikosoikeudellisesti rangaistavaa.

Korruption muotoja ovat muun muassa eturistiriidat, suosiminen, päätösten valmistelu epäeettisesti tai sisäpiirin kesken, lahjusten antaminen tai vastaanottaminen sekä sukulaisten tai tuttavien suosiminen.

Tullin korruptionvastaisella strategialla pyritään ennaltaehkäisemään korruptiota sekä vahvistamaan ja luomaan eettisesti hyviä käytänteitä.

3 Tavoitteet

Tullilla on nollatoleranssi korruptiota kohtaan kaikissa sen ilmenemismuodoissa. Tulli viranomaisena sekä kaikki Tullin virkamiehet ja työntekijät sitoutuvat torjumaan korruptiota tehokkaasti sekä edistämään korruption tunnistamista sekä päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Korruptiivisesti toimineet saatetaan Tullissa vastuuseen teoistaan.

3.1 Eturistiriita

Eturistiriitatilanteet, sekä todelliset että potentiaaliset, on tunnistettava toiminnassa ja päätöksenteossa. Eturistiriitatilanteisiin on puututtava, ja esihenkilöiden sekä johdon on oltava niistä tietoisia. Eturistiriitatilanteiden muodostumista on pyrittävä ehkäisemään ennalta.

Eturistiriidalla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilökohtainen tai yksityinen intressi tai organisaation intressi työtilanteessa aiheuttaa periaatteellisen ristiriidan, joka rajoittaa tai näyttää rajoittavan päätöksenteon objektiivisuutta. Intressit voivat olla rahallisia tai muita etuja, jotka saattavat mahdollisesti korruptoida tai vaikuttaa henkilön tai organisaation motivaatioon tai päätöksentekokykyyn.

Virkamies on esteellinen eli jäävi, jos hänellä tai hänen läheisellään on sellainen suhde käsiteltävään asiaan tai asianosaisiin, että se vaarantaa hänen puolueettomuutensa, tasapuolisuutensa, objektiivisuutensa tai riippumattomuutensa. Virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Esteellinen virkamies ei saa osallistua asian esittelyyn tai valmistella asiaa, eikä hän voi osallistua päätöksentekoon tai hoitaa päätöksen täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä.

3.2 Lahjonta / Lahjat ja edut

Lahjuksia ei anneta tai oteta vastaan missään muodossa.

Virkamies ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta yksittäiseen virkamieheen tai koko viranomaiseen.

Harkitsemme lahjojen ja etujen vastaanottamista huolellisesti ja noudatamme valtiovarainministeriön laatimaa ohjetta vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista (VN/12079/2021).

3.3 Kiskonta

Emme käytä virka-asemaamme hyväksi pyytämällä perusteettomia vastikkeita.

Kiskonta on vastikkeen vaatimista joltakulta sopimuksen tai muun oikeustoimen yhteydessä käyttäen hyväksi tämän taloudellista tai muuta ahdinkoa, riippuvaista asemaa, ymmärtämättömyyttä tai ajattelemattomuutta.

3.4 Petos

Emme hanki oikeudetonta taloudellista hyötyä itsellemme tai toiselle henkilölle petoksella.

Petosrikoksissa toista henkilöä erehdytetään tai erehdystä käytetään hyväksi siten, että rikoksen uhrille syntyy taloudellista vahinkoa. Petos on tekijän vilpillistä ja epärehellistä toimintaa.

3.5 Kavallus

Emme käytä väärin Tullin hallinnassa olevia rahavaroja tai irtainta omaisuutta.

Kavallus on yhteisten varojen väärinkäyttöä.

3.6 Nepotismi ja suosiminen

Julkisen viraston täytyy aina toimia puolueettomasti ja mahdollisimman avoimesti. Nepotismia, suosimista ja ns. hyvä veli -verkostoja ei hyväksytä. Toiminnan on oltava mahdollisimman avointa ja perusteltavissa.

Nepotismi tarkoittaa sukulaisten suosimista esimerkiksi henkilövalinnoissa tai taloudellisten etujen myöntämisessä.

Hyvä veli -verkostolla tarkoitetaan epäeettistä verkostoitumista, jossa ajetaan kohtuuttomia keskinäisiä etuja. Verkoston jäsenten lojaalisuus perustuu vastavuoroisuuteen, kiitollisuudenvelkaan ja suosintaan.

4 Korruptiotietoisuus ja ilmoituskanava

Korruptiosta, korruption vastaisesta strategiasta ja siihen kuuluvista toimenpiteistä viestitään aktiivisesti Tullin virkamiehille ja työntekijöille.

Korruption tunnistamista ja korruptiotietoisuutta parannetaan lisäämällä ohjeistusta ja koulutusta korruptiosta eri kohderyhmille. Ohjeistuksessa ja koulutuksessa hyödynnetään valtionhallinnon tuottamia materiaaleja ja tietolähteitä.

Tullissa otetaan EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin edellyttämällä tavalla käyttöön ilmoituskanava, jonka kautta kaikki työntekijät voivat ilmoittaa korruptioon liittyviä epäilyjä. Tietoisuuden lisääminen korruptiosta varmistaa, että ilmoituskanava toimii luotettavasti sekä edistää tapausten paljastumista.

Valtiovarainministeriön ja Tullin eettinen ohjeistus ja arvot huomioidaan kaikessa Tullin työssä ja toiminnassa. Lisäksi noudatetaan aina voimassa olevia ohjeistuksia ja lainsäädäntöä.

5 Kärkiteemat

✓ **Toiminnan läpinäkyvyys**

Tullin viranomaistoiminnassa ja päätöksenteossa edistetään läpinäkyvyyttä. Sidonnaisuuksien ja eturistiriitatilanteiden tunnistaminen on oleellinen osa korruptionvastaista toimintaa. Asiakirjajulkisuutta ja päätöksenteon avoimuutta parannetaan voimassa olevien julkisuus- ja salassapitosäädösten puitteissa.

✓ **Avoin viestintä**

Tullin toiminnasta ja korruptionvastaisesta toiminnasta viestiminen avoimesti on tärkeää korruption torjunnassa. Tulli osallistuu aktiivisesti korruptionvastaiseen yhteistyöhön valtionhallinnon sisällä sekä kansallisesti muiden virastojen ja viranomaisten kanssa.

✓ **Rakenteellisen toiminnan riskienarviointi**

Rakenteellisen korruption torjumiseksi on tärkeää tehdä säännöllisesti kattava riskienarviointi. Rakenteellinen korruptio on järjestelmille ja instituutioille tyypillinen korruption muoto, jossa hyödynnetään laillisia rakenteita. Rakenteellinen korruptio ilmenee yleensä tiedon tai palvelusten vaihtokauppana eli epävirallisina hyvä veli- verkostoina. Rakenteellisen korruption piirteitä esiintyy esimerkiksi poliittisissa virkanimityksissä, poliittisessa rahoituksessa, julkisissa hankinnoissa sekä epävirallisissa päätöksentekoverkostoissa.

✓ **Toimenpideohjelma**

Korruption torjuntaan panostetaan Tullissa suunnitelmallisen ja kokonaisvaltaisen työskentelyn kautta. Tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään strategian perusteella toimenpideohjelma, joka sisältää aikataulutettuja toimenpiteitä.

6 Toimeenpano ja seuranta

Korruptionvastaisesta strategiasta ja sen toimeenpanosta viestitään Tullin henkilöstölle ja Tullin ulkopuolelle viestintäkampanjan avulla.

Strategiaa ja korruptiotietoisuutta nostetaan säännöllisesti esille ja pidetään aktiivisesti osana Tullin tehtäviä.

Tullin koulutustoiminnassa otetaan huomioon korruptionvastainen työ ja tuotetaan tarvittaessa henkilöstölle uusia koulutuksia. Korruption ja sen torjuntaan liittyvät toimenpiteet ja ohjeistukset sisällytetään uusien työntekijöiden perehdyttämisohjelmiin.